

PAPER DETAILS

TITLE: TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLER İÇİN ÜRETİCİ DİL BECERİSİ ÖZ
YETERLİLİK ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

AUTHORS: Oguzhan SEVİM, Behice VARISOĞLU

PAGES: 187-202

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2810769>

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLER İÇİN ÜRETİCİ DİL BECERİSİ ÖZ YETERLİLİK ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Productive Language Skills Self-Efficiency for Foreign Students Learning Turkish: A Validity and Reliability Study

Oğuzhan SEVİM¹ ve Behice VARİŞOĞLU²

¹Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum, oguzhan-sevim@windowslive.com, orcid.org/0000-0001-7533-4724

²Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Tokat, bvarisoglu@hotmail.com, orcid.org/0000-0003-4172-7081

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
03.12.2022
Kabul/Accepted:
06.01.2023

DOI:

10.18069/firatsbed.1214107

Anahtar Kelimeler

Üretici dil becerileri, öz yeterlilik, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, ölçek geliştirme

Keywords

Generative language skills, self-efficacy, teaching Turkish as a foreign language, scale development.

ÖZ

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yetişkin bireylerin üretici dil becerilerine ilişkin öz yeterlilik algılarını ölçmede kullanılacak güvenilir ve geçerli bir ölçek geliştirmek bu çalışmanın temel amacıdır. Çalışmada keşfedici sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları; 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Atatürk ve Tokat Gaziosmanpaşa üniversitelerinin Türkçe öğretimi merkezlerinde öğrenim gören 224 yabancı uyruklu lisans ve ön lisans düzeyindeki öğrencilerden oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin kapsam geçerliğinin belirlenmesinde Lawshe tekniğinden yararlanılmıştır. Ölçek maddelerinin uygulaması sonucu elde edilen veriler SPSS 18.0 ve LISREL 8.4 programlarında çözümlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi tekniği ile yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin 26 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Bu aşamadan sonra ortaya çıkan tek boyutlu yapıyı teyit etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi tekniği de kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indekslerinin kabul edilebilir uyumu gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan güvenirlik testi sonucunda ise Cronbach Alfa değerinin 0.93 olduğu hesaplanmış ve ölçeğin iç tutarlılık değerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonunda 26 maddeden oluşan tek faktörlü, güvenilir ve geçerli bir ölçeğe ulaşılmıştır.

ABSTRACT

The aim of this study is to develop a reliable and valid scale that aims to measure the proficiency perceptions of Turkish language learners regarding productive language skills. In this scale development study, exploratory sequential design, which is one of the mixed research designs, was used. The participants of the research consisted of 224 foreign undergraduate students studying at TÖMERs affiliated to Atatürk and Gaziosmanpaşa universities between the academic years of 2020-2021. The Lawshe technique was used to determine the content validity of the scale items. The data obtained as a result of the scale application were analyzed in SPSS 18.0 and LISREL 8.4 programs. While examining the construct validity of the scale, exploratory factor analysis technique was used. After it was decided by exploratory factor analysis that the scale consisting of 26 items had a single factor structure, confirmatory factor analysis technique was also used to confirm this structure. According to the exploratory factor analysis findings, it was decided that the scale developed based on both the explained total variance values and the line graph values has a single factor structure. When the fit indices obtained as a result of confirmatory factor analysis were examined, it was determined that all fit indices showed acceptable fit. As a result of the reliability test, the Cronbach Alpha value was calculated to be 0.93; It has been determined that this value being at an acceptable level indicates that the internal consistency value of the scale is high. At the end of the study, a reliable and valid single factor scale consisting of 26 items was reached.

Atıf/Citation: Sevim, O. ve Varışoğlu, B. (2023). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrenciler İçin Üretici Dil Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 1(187-202).

Sorumlu yazar/Corresponding author: Oğuzhan SEVİM, oguzhan-sevim@windowslive.com

1. Giriş

Dili yaratan ve geliştiren insandır. Göstergeler ve dilsel biçimler insanlar tarafından oluşturulur. Bu biçimler toplum tarafından kabul edilerek kullanılmaya başlanır. Toplumsal uzlaş ve bireysel kullanım dilin geliştirilip aktarılmasının birer parçasıdır.

Dil kuşaktan kuşağa aktarılır. Kuşaklar geçicidir; ancak diller değişerek ve gelişerek onlardan daha uzun yaşayabilir. Kuşaklar dilden yararlanır ve dile katkı sağlar. Kendinden öncekilerin dilsel birikimlerinden yararlanır ve kendinden sonrakilere onu miras bırakır. Bu yönüyle dil, ulusların ortak birikimini yansıtan bir sistemdir.

Ortak kültür ve ulus içerisinde sözcüklere ve kavramlara yüklenen anlamlar, bireylerin düşüncelerinin yönünü tayin eder. Onların davranış biçimleri ve hayat görüşleri sözcük seçimlerinde yani dili kullanma biçimlerinde gözlemlenebilir. Bir dili konuşanların düşünme becerileri ne kadar gelişmişse o dil de o oranda gelişmiştir (Varışoğlu, 2019). Yani “bir dilin anlatma yeterliliği ancak o dili konuşan insanların düşünebildiklerini anlatır” (Kula, 2012: 5).

Humboldt’a göre dil, düşüncenin gelişmesine ortam hazırlar; belirsiz olan düşünceye biçim ve öz-yapı kazandırır. Dilselleştirilen düşünce de dili biçimlendirir ve yetkinleştirir. Ona göre insan sadece dilde düşünür, duyumsar ve yaşar (Kula, 2012: 53).

Düşünce üretimi, dil üretimi ile iç içe geçmiş bir süreçtir. Dil ile zihin arasındaki karmaşık yapı, düşüncenin aktarılması konusunu da etkiler. Dil üretimi, “bir düşüncenin bir sözce olarak üretici tarafından tasarlanmasından söylemesine/yazmasına kadar geçen süreci ve bu sürecin içerdiklerini kapsamıdır” (Oymak, 2013). Oymak (2013) dil üretiminin bilgi, bilinç ve beceri üçlüsü ile gerçekleştiğini ifade eder. Bunun yanında dil üretiminin üç tip süreçte biçimlendiğini; bunların ise “kavramsallaştırma (ne, kime, nasıl, iletilecek), formülleştirme (zihinsel sözlükten gerekli sözlük-birimlerin seçimi, görevlendirilmesi) ve açık kodlama (bağlam, bağımlı sesleme, yazma)” süreçleri olduğunu söyler. Sözlü üretim üzerine bir kuram ortaya koyan Levelt (akt. Keser, 2018: 12) ise çocukların dil edinimi süreçlerinin veya ikinci dil öğrenimi gibi konuların haricinde, ana dili konuşuru olan yetişkinlerin konuşma üretimlerinde dört aşama olduğunu ve bu aşamalar arasında ardışık bir sıralama bulunduğunu dile getirir. Onun sözlü üretim modeli ise “kavramsallaştırma, formülleştirme, artikülasyon ve öz denetim ve onarım” (Keser, 2018: 12) aşamalarından oluşmaktadır.

Chomsky, dilsel üretimlerin doğuştan her bireyin sahip olduğu dil yetisine, yani bireyin kendisine bağlı olduğunu söyler. Dilsel üretimler herhangi bir durum karşısında herhangi bir insanın günlük olarak gerçekleştirebildiği yaratıcı edimler olarak görülür. “Dilsel üretimler, üretildiği durumun koşullarına bağlı olarak, sınırlı sayıda sözcükle ama sonsuz sayıda farklılıkla gerçekleştirilebilir. Bu da dilin sınırsızlık ya da sonsuzluk özelliğidir. Bir dili konuşan birey, bir biçimde bu olası üretimler içerisinde duruma uygun olanı seçip kullanmayı içsel olarak bilir. Dilin kullanımı esnasında bu anlamlı üretimler, şaşılabacak bir hızla ve otomatik olarak gerçekleşir” (Chomsky, 2011: 38).

İletişim ortamında söylenecek sözün doğru seçilmesi, üretilmek istenen anlamın doğru aktarılması açısından önemlidir. İletişimde sözü üreten için ne söylendiği önemliyken muhatabı için nasıl söylendiği daha önemli hâle gelebilir. Bu süreçte üretilen sözün sakladığı bilgiyi, yani anlamı sözcük grubu, ünlem, bağlaç gibi uygun dil yapılarını seçerek iletmek de bir diğer önemli husustur. Bu bağlamda iletişim ortamında “iletide bulunan kişinin payına düşen, onun yerine getirmesi gereken en temel edim, alıcıya iletmeye çalıştığı içeriği alıcıya taşıyabilecek bir anlatım üretmektir.” (Aysever, 2001).

Aysever’e (2001) göre anlatmak, “belirli bir iletişim ortamında, iletide bulunan kişinin, iletinin alıcısı kişiye, ürettiği bir anlatım aracılığıyla bir iletide bulunması, bulunmaya çalışmasıdır”. Anlatım dili ise “duyu-sinir ve motor-sinir işlevler (nefes alma, ses çıkarma, rezonans, artikülasyon mekanizmaları gibi) ile zihinsel kavramın bir ses imgesi aracılığıyla ifadesidir” (Karacan, 2000).

Anlatım dili yazılı ya da sözlü olarak gerçekleşir. Yazılı veya sözlü anlatımda duygu ve düşünceler gelişigüzel anlatılamaz. Her anlatımın bir amacı, aktarmak istediği bir anlam ve gerçekleştiği bir bağlam bütünlüğü vardır. “Anlatımda hiçbir şey kendi başına ve bağımsız değildir. Her türlü dil yapısı, bir başkası ile olan ilişkisi içinde anlam kazanır.” (Özkan, 2010: 54).

Dilin belirgin özelliklerinden birisi onun edinilebilir/ öğrenilebilir olmasıdır. Üretici dil becerisi yani anlatım becerisi de dilin bu özelliğine paralel olarak geliştirilebilir bir beceridir. Hem ana dilde hem de yabancı dilde

anlatım becerilerini geliştirme çalışmaları yapılabilir. Ses, nefes, artikülasyon etkinlikleri; yazı, gramer ve söz varlığını geliştirme çalışmaları bu bağlamda kullanılabilecek stratejilerden bazıları olabilir.

Anlatma becerileri geliştirilebildiği gibi bazı araçlar yoluyla da denetlenebilir. Konuşma ve yazma becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi farklı türde ölçme araçlarının geliştirilip kullanılmasını gerektirir. Yazma becerisinin ölçülmesi, konuşma becerisine göre ölçme araçları bakımından daha somut, nesnel ve kolaydır (Karatay ve Dilekçi, 2019). Özellikle sözlü üretim ve sözlü etkileşim olarak ayrılan konuşma becerisi için ölçme aracı hazırlamak ve uygulamak çok daha zor bir durumdur. Bu nedenle kompozisyon, yazılı yoklama, doğru-yanlış testleri, klasik/açık uçlu sorular, kısa cevaplı testler, boşluk doldurma testleri, eşleştirme testleri ve çoktan seçmeli testler gibi geleneksel ölçme araçlarının yanı sıra proje, performans, gözlem, puanlama ölçekleri, görüşme, yapılandırılmış grid, kavram haritası, kelime testleri, öz ve akran değerlendirmeleri, tutum/algı/yeterlik testleri gibi tamamlayıcı ölçme araçlarına da yer verilmelidir.

Alan yazınında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlatma becerilerine yönelik çeşitli ölçme araçlarının geliştirildiği ya da kullanıldığı görülmektedir. Yorgancı ve Baş (2021) tarafından geliştirilen yazma becerisi dereceleme anahtarı Türkçeyi yabancı dil olarak B1 düzeyinde öğrenenlerin yazma becerilerinin değerlendirebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu ölçeğin evreni B1 dil düzeyindeki öğrenenlerle sınırlı tutulmuştur.

Yazma becerisini konu alan bir başka ölçeği Şen ve Boylu (2017) geliştirmiştir. Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazma kaygılarını belirlemek amacıyla geliştirilen ölçekte yazma becerisi bir üretici dil becerisi olarak ele alınmamış; daha çok kaygıya yönelik maddeler üzerinde durulmuştur. Alan yazınındaki benzer bir ölçek de Aytan ve Tuncel (2015) tarafından geliştirilmiştir. Söz konusu ölçek de sadece yazma kaygısına odaklanmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisine yönelik olarak geliştirilen bir diğer ölçek çalışmasını ise Büyükkız (2011) yapmıştır. Büyükkız'ın çalışmasında yabancı dil olarak Türkçede yazma becerisine yönelik 16 maddelik kısa bir öz yeterlilik ölçeğine yer verilmiştir.

Üretici dil becerilerinden bir diğeri olan konuşma becerisi bağlamında alan yazınındaki en güncel ölçekler Yorgancı (2021) tarafından geliştirilen 'karşılıklı konuşma becerisi dereceli puanlama anahtarı' ve 'bağımsız konuşma becerisi dereceli puanlama anahtarı'dır. Bu ölçekler yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrenciler için hazırlanmıştır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde konuşma becerisi için kullanılan bir başka ölçeği Melanlıoğlu ve Demir (2013) geliştirmiştir. Araştırmacıların geliştirdiği ölçeğin temel amacı Türkçe öğrenen yabancıların konuşma kaygılarını ölçmektir.

Bir diğer ölçek çalışmasını Sallabaş (2013) yapmıştır. Konuşma becerisini yabancılar Türkçe öğretimi bağlamında öz yeterlilik bakımından ele alan yazar 86 kişilik C kuru öğrencilerine yönelik bir ölçek hazırlamıştır.

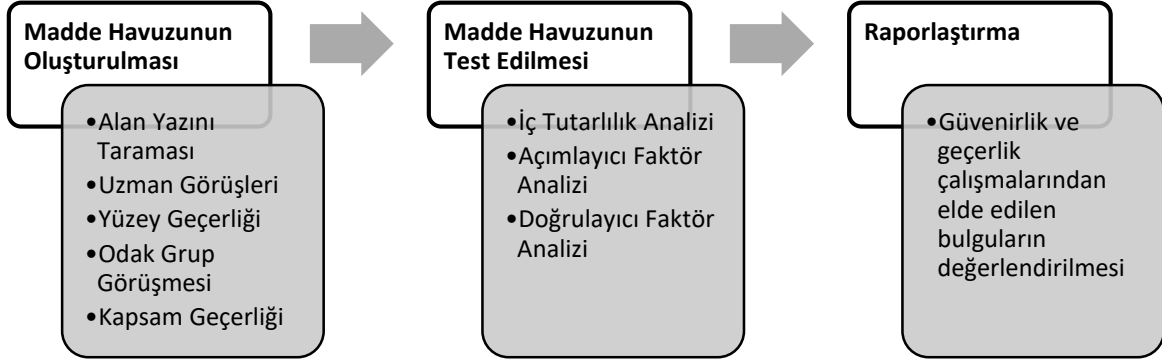
Alan yazınındaki en güncel ölçek, Varışoğlu ve Sevim (2022) tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin alıcı dil becerilerine dair öz yeterlilik algılarını belirlemek için geliştirilmiştir. Bu ölçekte, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçlerinde anlama becerilerindeki öz yeterlilik algılarına odaklanılmaktadır. Çalışmada üretici dil becerilerine ilişkin öz yeterlilik algısı dışarıda tutulmuştur.

Alan yazını incelendiğinde kullanılan ölçeklerin üretici dil becerilerini yazma ve konuşma olarak ayrı ayrı ele aldığı görülmüştür. Ayrıca her kur seviyesinden öğrencinin katılımıyla geliştirilen ölçeklerin sayısı oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yetişkin bireylerin üretici dil becerilerine yönelik kapsamlı bir öz yeterlilik ölçeğine rastlanmamıştır. Alana katkı sağlaması ve esin kaynağı olması inancıyla geliştirilen bu ölçeğin, üretici dille ilgili araştırma yapanlara, öğreticilere ve Türkçe öğrenen yabancılar bütüncül bir değerlendirme fırsatı sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin kendi dil öğrenme süreçlerini daha iyi yönetmelerine de katkı sağlayabilir. Bu bakımdan bu çalışmanın amacı Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için üretici dil becerisi öz yeterlilik algısı ölçeğini geliştirmektir.

2. Materyal ve Metot

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada, bir ölçek geliştirmek amaçlandığından araştırma üç temel aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Süreci

Araştırma sürecinde izlenen aşamalara dikkat edildiğinde araştırmanın yaklaşımının karma araştırma olduğu ve ölçek geliştirme çalışmalarında sıklıkla kullanılan keşfedici sıralı desenin bu araştırma için uygun olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu ölçek geliştirme çalışmasında karma araştırma desenlerinden biri olan keşfedici sıralı desen kullanılmıştır (Creswell, 2017; Creswell ve Plano Clark, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını 2020-2021 eğitim-öğretim yılları arasında Atatürk ve Tokat Gaziosmanpaşa üniversitelerine bağlı TÖMER’lerde öğrenim gören 224 yabancı uyruklu lisans ve ön lisans düzeyindeki öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin temel özelliklerini gösteren bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Bilgileri

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	169	75,4
	Kız	55	24,6
	Toplam	224	100,0
Dil Düzeyi	A2	14	6,25
	B1	104	46,43
	B2	98	43,75
	C1	8	3,57
	Toplam	224	100,0

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmının erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların Türkçeyi kullanma düzeylerine bakıldığında ise %6,25’inin A2 düzeyinde, %90,18’inin B1 ve B2 düzeyinde, %3,57’sinin ise C1 düzeyinde olduğu görülmektedir. A2 düzeyindeki öğrenciler, kurlarını bitirmeye iki hafta kalan öğrencilerdir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplanırken şu işlem basamakları takip edilmiştir:

- Araştırmanın ilk aşamasında üretici dil bağlamında Türkçenin hem ana dili hem de yabancı dil olarak öğretiminde konuşma ve yazma becerilerinde öz yeterliliği konu olan çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmalar içerisinde özellikle ölçek geliştirme çalışmalarına odaklanılmıştır. Yine aynı zamanda üretici dil becerilerinde öz yeterliliğe ilişkin yabancı alan yazını da incelenmiştir. İlgili alan yazını değerlendirildikten sonra Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çalışmalar yapmış olan uzmanlarla da görüşmeler yapıldıktan sonra 53 sorudan oluşan bir madde havuzu hazırlanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrenciler İçin Üretici Dil Becerisi Öz Yeterlilik Ölçeği

Taslak	Nihai	TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN ÜRETİCİ DİL BECERİLERİNE İLİŞKİN ÖZ YETERLİLİK ALGILARI - SELF-EFFICACY/COMPETENCE PERCEPTIONS OF THE LEARNERS OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE FOR THE PRODUCTIVE GRAMMAR LANGUAGE SKILLS	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
2	1	Yazılı/sözlü anlatımlarımda iletişim kurma amacımı açıkça belirtirim. - I clearly state my purpose of communicating in my written / verbal expressions.	1	2	3	4	5
6	2	Bir olayı ya da okuduğum bir yazıyı oluş sırasına göre yazılı/sözlü olarak anlatabilirim. - I can tell any event or a text I read in written / verbally in the order of its occurrence.	1	2	3	4	5
7	3	Yeni öğrendiğim kelimeleri yazılı/sözlü anlatımlarımda yeni duruma uygun olarak kullanabilirim. - I can use the newly learned words in my written / verbal narratives in accordance with the new situation.	1	2	3	4	5
9	4	Yazılı/sözlü anlatımlarımla ilgili hazırlık çalışmaları yapabiliyorum. - I can do preparatory work on written / verbal expressions.	1	2	3	4	5
10	5	Bir konuyu olumlu ya da olumsuz yönleriyle yazılı/sözlü olarak değerlendirebilirim. - I can evaluate a topic written or verbally, with positive or negative aspects.	1	2	3	4	5
15	6	Yazılı/sözlü anlatımlarımda okuyucunun/dinleyicinin içinde bulunduğu duygu durumuna göre ikna yöntemlerini kullanabilirim. - I can use persuasion methods in written / oral expressions according to the emotional state of the reader / listener.	1	2	3	4	5
17	7	Yazılı/sözlü anlatımlarımda okuyucuların/dinleyicilerin özelliklerine bağlı olarak görüş geliştirebilirim. - In my written / verbal narratives, I can develop opinions based on the characteristics of the readers / listeners.	1	2	3	4	5
18	8	Daha kolay ve iyi anlaşılacak için uygun görsellerden (grafik, diyagram, tablo ve resimlerden) yararlanabilirim. - I can use appropriate images (graphics, diagrams, tables and pictures) for easier and better understanding.	1	2	3	4	5
19	9	Okuduklarımı/dinlediklerimi tarafsızca değerlendirip bunlara uygun cevaplar verebilirim. - I can evaluate what I read / listen impartially and give appropriate answers to them	1	2	3	4	5
21	10	Yazılı/sözlü anlatımlarımın yeterli olması için söz sanatlarından (benzetme, kişileştirme, mecaz, işneleme vb.) yararlanabilirim. - I can use the arts of speech (analogy, personification, metaphor, irony, etc.) for my written / verbal expression to be sufficient.	1	2	3	4	5
22	11	Yazılı/sözlü anlatımlarımı gerektiğinde uygun tarih, zaman ve ölçü içeren ifadelerle yapabiliyorum. - When necessary, I can make my written / verbal narratives with expressions containing appropriate date, time and measure.	1	2	3	4	5
24	12	Görsellerden hareketle bir durumu ya da olayı yazılı/sözlü olarak anlatabilirim. - Based on the visuals, I can describe a situation or event in written / verbal form.	1	2	3	4	5
26	13	Farklı türlerde (mektup, anı, öykü, şiir gibi) yazılar yazabilirim. - I can write in different genres (such as letters, memoirs, stories, poems).	1	2	3	4	5
28	14	Yazılı/sözlü ifadelerimi okuyucunun/dinleyicinin içinde bulunduğu şartları göz önünde bulundurarak geliştiririm. - I improve my written / verbal narratives by considering the conditions of the reader / listener.	1	2	3	4	5
29	15	Bir olayı ya da durumu yazılı/sözlü olarak anlatabilirim. - I can describe an event or situation written / verbally.	1	2	3	4	5
30	16	Yazılarımda düşüncemi geliştirme yollarını (açıklama, tartışma, betimleme, öyküleme) uygun bir şekilde kullanabilirim. - I can use the ways of developing thought (explanation, discussion, description,	1	2	3	4	5

31	17	storytelling) in my writings appropriately.	1	2	3	4	5
33	18	Duygu ve düşüncelerimi daha az sözcükle kısaca ifade edebilirim. - I can express my feelings and thoughts in less words.	1	2	3	4	5
34	19	Bana verilen kelimelerden hareketle yazılı/sözlü anlatımlar yapabilirim. - I can make written / verbal expressions based on the words given to me.	1	2	3	4	5
37	20	Karşımdakinin konuşmalarında geçen anahtar kelimeleri belirleyerek bunlara uygun bir ifadeler geliştiririm. - By identifying the keywords mentioned in the conversations of the other person, I develop expressions suitable for them.	1	2	3	4	5
38	21	İlgimi çeken konulardaki tartışmalara yazılı/sözlü olarak katılabilirim. - I can participate in discussions on topics that interest me written/verbally.	1	2	3	4	5
40	22	Yazılı/sözlü anlatımlarımı zenginleştirmek için Türkçe atasözü, deyim ve özdeyişler kullanabilirim. - I can use Turkish proverbs, idioms and maxims to enrich my written /verbal narratives.	1	2	3	4	5
42	23	Yazılı/sözlü anlatımlarımla ilgili yaptığım araştırmalarımı sunabilirim. - I can present my researches on my written / verbal narratives.	1	2	3	4	5
45	24	Konusurken sözlerimin dinleyici tarafından net olarak anlaşılmasına dikkat ederim. - When speaking, I pay attention to my words being clearly understood by the listener.	1	2	3	4	5
46	25	Düşüncelerimi kısa cümleler yerine daha uzun cümlelerle ifade edebilirim. - I can express my thoughts in longer sentences rather than short sentences.	1	2	3	4	5
53	26	Farklı bir konuya geçtiğimde bunu okuyucuya/dinleyiciye sezdirecek ifadelerden yararlanırım. - When I switch to a different subject, I make use of the expressions that will make this sense to the reader / listener.	1	2	3	4	5
		İleri sürdüğüm çözüm yolunun dışında farklı çözüm yollarının da olabileceğini düşünerek iletişim kurmaya çalışırım. - I try to communicate by thinking that there may be different solutions besides the solution I have suggested.	1	2	3	4	5

- Madde havuzu hazırlandıktan sonra bu maddelerin gerçekten amaçlanan bilgiyi ölçüp ölçmediğini görmek için soru havuzundaki maddelerin yüzey geçerliğine bakılmıştır. “Yüzey geçerliği soru havuzundaki maddelerin hedef kitleye uygun olup olmadığına ilişkin yapılan bir değerlendirmedir” (DeVellis, 2003: 57; Şencan, 2005: 743). Araştırmacıların her ikisi de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hem kuramsal hem de uygulamalı araştırmalar yapmış uzmanlar olmasına rağmen ayrıca ölçme ve değerlendirme alanında uzman iki kişiden yardım alınarak madde havuzunda yer alan maddeler incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda 1, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 20, 23, 25, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 52. maddeler *anlaşılabilirlik*, *uzunluk* ve *kolayca cevaplanabilme* açısından yeterli görülmeyle taslak ölçekten çıkarılmıştır.
- Geriye kalan 35 madde ise Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen 8 yabancı uyruklu öğrenciden oluşan odak grup görüşmesinde anlaşılabilirlik açısından değerlendirilmiştir. Odak grup görüşmesinden elde edilen geri bildirimler doğrultusunda bazı maddeler üzerinde değişiklikler yapılmıştır (anlaşılmayan sözcük ve deyim gibi). Ayrıca ölçek maddeleri pilot uygulamada uygulanırken katılımcıların tamamına İngilizce dil seçeneği de sunulmuş ve isteyen öğrencilere ikinci bir dilde maddeleri kontrol edebilmeleri için fırsat verilmiştir. Türkçe ve İngilizce olarak maddeleri karşılaştıran öğrencilerin bazı terim ve sözcükleri Türkçede anlamadıkları İngilizcesine bakınca anladıkları görülmüştür.
- Yüzey geçerliği sağlanan 35 madde, daha sonra kapsam geçerliğinin belirlenmesi için Lawshe tekniği (1975’ten akt. Yurdagül, 2005) ile yabancılara Türkçe öğretimi alanında uzman on okutman ve psikoloji alanından iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. “Çıkarılmalı, düzeltilmeli, kullanılabilir şeklinde yapılandırılan kısa bir form ile her bir madde için uzmanlardan geri bildirim alınmıştır” (Sevim, 2019). “En az 5, en fazla 40 uzmanın görüşü alınan bu teknikte kapsam geçerliğinin yanı sıra taslak soruların hedef kitleye uygunluğu da değerlendirilir. Lawshe tekniğinde kapsam geçerliği oranı, taslak ölçekteki her bir madde için *kullanılabilir* kararını veren uzman sayısının toplam uzman sayısının yarısına oranının bir eksiği alınarak hesaplanır. Elde edilen sonuç 0 ve 0’ın altında bir değer ise o madde taslak ölçekten çıkarılır. 0’ın üzerinde değer alan maddeler ise Veneziano ve Hooper tarafından tablo hâline dönüştürülen minimum değerler dikkate alınarak değerlendirilir. Bu minimum değerler aynı zamanda maddenin istatistiksel olarak önem derecesini de verir” (Yurdagül, 2005). Bu çalışmada da dikkate alınan kapsam geçerliği oranları için minimum değerler Tablo 3’de verilmiştir:

Tablo 3. 0,05 Anlamlılık Düzeyinde Kapsam Geçerliliği Oranları İçin Minimum Değerler

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0,99	13	0,54
6	0,99	14	0,51
7	0,99	15	0,49
8	0,78	20	0,42
9	0,75	25	0,37
10	0,62	30	0,33
11	0,59	35	0,31
12	0,56	40	0,29

Çalışmada taslak ölçeğin uygun olup olmadığını görmek için on iki uzmandan görüş alınmıştır. Tablo 3'e göre uzmanların minimum kapsam geçerlik ölçütünün 0,56 olduğu görülmüştür. Taslak ölçekte yer alan toplam 35 sorunun kapsam geçerlik oranları ise Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4. Taslak Ölçekte Yer Alan Maddelerin Kapsam Geçerlik Oranları

Madde No	KGO değeri	Madde No	KGO değeri
2	0,83	29	0,66
6	0,83	30	0,83
7	0,83	31	0,83
8	0,50*	32	0,33*
9	0,83	33	0,83
10	0,66	34	0,83
14	0,50*	35	0,33*
15	0,83	36	0,50*
16	0,33*	37	0,83
17	0,83	38	0,66
18	0,83	39	0,33*
19	0,66	40	0,83
21	0,66	41	0,50*
22	0,83	42	0,66
24	0,83	45	0,66
26	0,83	46	0,83
27	0,50*	53	0,83
28	0,83		

Tablo 4'e göre, 9 maddenin minimum değerden (0,56) küçük olduğu ve taslak ölçekten çıkarılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle 8, 14, 16, 27, 32, 35, 36, 39 ve 41 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Bu 9 madde taslaktan çıkarıldıktan sonra kalan 26 madde ile gerekli hesaplamalar yapılmış ve ölçeğin tamamı için kapsam geçerlik indeksinin 0,78 olduğu tespit edilmiştir. Kapsam geçerliği oranları hesaplandıktan sonra taslak ölçeğe son şekli verilmiş ve 26 maddeden oluşan güncel ölçek hedef kitleye uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Ölçek maddelerinin kapsam geçerliğinin belirlenmesinde Lawshe tekniğinden yararlanılmıştır. Ölçeğin uygulamasının ardından elde edilen veriler SPSS 18.0 ve LISREL 8.4 programlarında çözümlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğine bakılırken açımlayıcı faktör analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi ile 26 maddeden oluşan ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğuna karar verildikten sonra bu yapıyı teyit etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi tekniği de kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi neticesinde ulaşılan bulgular, gözlenen değişkenlerin tek faktörlü yapı bağlamında uyum değerlerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Ayrıca ölçeğe ilişkin güvenirlik hesaplamalarında Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları kullanılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Açımlayıcı Faktör Analizi İşlem ve Bulguları

Ölçeğin geçerliğine ilişkin açımlayıcı faktör analizi için sırasıyla “(1) verilerin faktör analizi için uygunluğunun değerlendirilmesi, (2) faktörlerin çıkarılması, (3) faktör rotasyonunun yapılması ve yorumlanması” işlemleri takip edilmiştir (Pallant, 2016).

Child (2006)’a göre faktör analizi için gözlemlenen madde sayısının beş katı kadar örneklem büyüklüğü gerekmektedir. Faktör sayısının az, yapısının açık olduğu durumlarda ise örneklem büyüklüğünün 100, güvenilir faktörler elde edebilmek için ise 200 kişilik örneklem yeterli olabileceğine ilişkin görüşler bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2002). Bu değerlere göre faktör analizi için çalışmada ulaşılan 224 katılımcı sayısı yeterli kabul edilmiştir.

Örneklem büyüklüğünün değerlendirilmesinin ardından verilerin faktör analizine uygunluğunu görmek için maddeler arasındaki ilişki gücüne bakmak için KMO ve Bartlett testi değerlerine bakılmıştır (Tablo 5; Pallant, 2016).

Tablo 5. KMO and Bartlett's Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		,917
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2278,335
	Df	325
	Sig.	,000

Çıktı dosyasının ilk tablosu olan KMO-Barlett testine yönelik veriler Tablo 5’te gösterilmiştir. Tablo 5’te yer alan verilere göre, KMO değerinin 0.91 ve Bartlett testinin anlamlılık düzeyinin $0.00 < .05$ olduğu anlaşılmaktadır. Bir veri setinin faktör analizine uygun olabilmesi için KMO değerinin 0.80 ve üzeri, Bartlett testi sonucunun ise $p < .05$ olması gerektiği göz önünde bulundurulduğunda, veri setinin faktör analizi açısından uygun; taslak ölçekteki maddeler arasındaki ilişki gücünün ise oldukça iyi olduğu söylenebilir (Büyüköztürk 2007; Nakip, 2013).

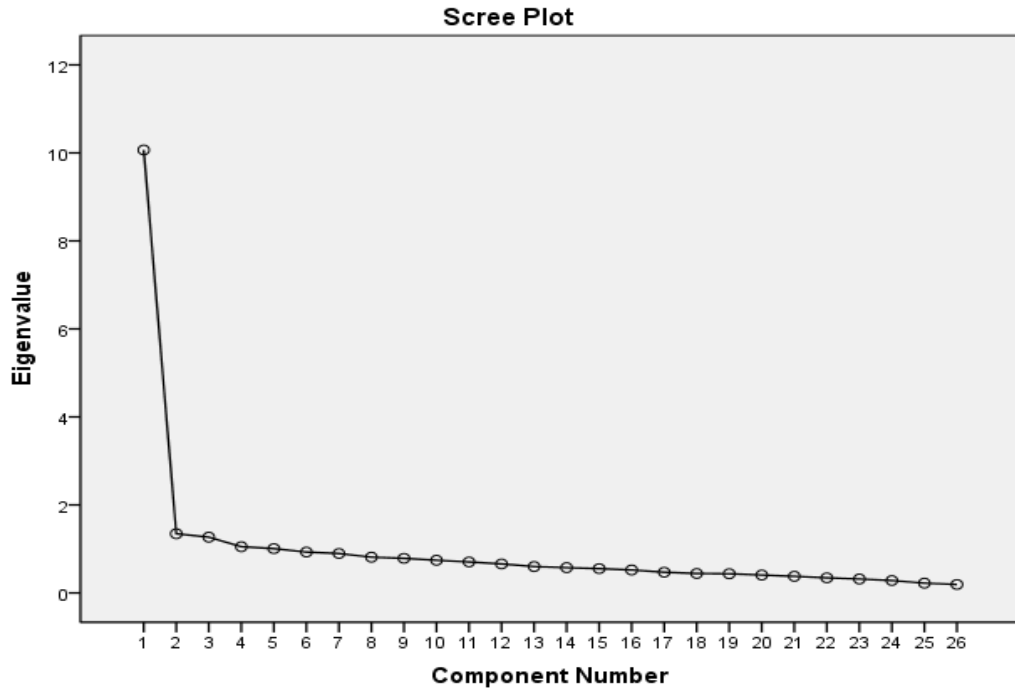
Ölçekte yer alan 26 maddenin analizi için temel bileşenler analizi ve çizgi grafiği (scree plot) işlemi uygulanmış ve ölçeğin kaç faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi işlemlerinde çizgi grafiği (scree plot) ölçeğin faktör yapısı ile ilgili önemli ipuçları sunmaktadır. Fakat bu çalışmada temel bileşenler analizi tekniği ve çizgi grafiği (scree plot) işlemi aynı anda kullanılmıştır. Bu iki tekniğin birlikte kullanılmasının ana nedeni, ölçeğin örtük yapısı hakkında tam olarak bilgi elde edilememesidir.

Çıktı dosyasının ikinci tablosu olan Communalities (Ortak Varyans) değerlerine bakıldığında extraction (çıkartma) değerlerinin .19 ile .53 arasında değiştiği görülmüştür (Tablo 6). Bu başlangıç öz değerleri her bir ölçek maddesinin varyansı açıklama oranı hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir ve her bir maddenin faktörlerce açıklanan ortak varyansın en az .10 ve üzeri olması gerekir (Çokluk vd., 2012: 220). Bu değerlerin altındaki değerlere sahip olan maddelerde bir problemin olabileceği düşünülmelidir. Dolayısıyla taslak ölçekteki maddelerin varyansı açıklama oranlarının yeterli olduğu söylenebilir. Çıktı dosyasının üçüncü tablosuna ait Total Variance Explained (Açıklanan Toplam Varyans) değerleri ise Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde başlangıç öz değeri 1’in üzerinde beş bileşenin olduğu dolayısıyla beş faktör önerildiği görülmektedir. Bu beş faktörün varyansa yaptığı toplam katkı ise %56,672’dir. Her bir bileşenin toplam varyansa yaptığı katkı incelendiğinde ise birinci bileşenin %38,718, ikinci bileşenin %5,172, üçüncü bileşenin %4,875, dördüncü bileşenin %5,038 ve beşinci bileşenin 3,870 oranında katkı yaptığı anlaşılmaktadır. Bu değerlerden hareketle toplam varyansa en önemli ve büyük katkının birinci bileşenden geldiği ve birinci bileşenle ikinci bileşen arasındaki farkın yaklaşık %33 olduğu, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci bileşenler arasındaki farkın giderek azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla tek faktörlü bir ölçekten bahsedilebilmesi mümkündür (Çokluk vd., 2012: 221). Fakat böyle bir durumdan bahsedilebilmesi için çıktı dosyasında yer alan diğer gösterge olan çizgi grafiğinin (Scree Plot) de incelenmesi gerekir (DeVellis, 2003; Doğanay ve Sarı, 2012; Kalaycı, 2009).

Tablo 6. Açıklanan Toplam Varyans Değerleri

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	10,067	38,718	38,718	10,067	38,718	38,718
2	1,345	5,172	43,889	1,345	5,172	43,889
3	1,267	4,875	48,764	1,267	4,875	48,764
4	1,050	4,038	52,802	1,050	4,038	52,802
5	1,006	3,870	56,672	1,006	3,870	56,672
6	,929	3,572	60,244			
7	,896	3,446	63,690			
8	,812	3,122	66,812			
9	,786	3,023	69,835			
10	,743	2,856	72,691			
11	,704	2,709	75,400			
12	,658	2,532	77,931			
13	,600	2,308	80,239			
14	,574	2,208	82,447			
15	,553	2,129	84,576			
16	,521	2,005	86,581			
17	,471	1,813	88,394			
18	,442	1,698	90,092			
19	,435	1,674	91,766			
20	,406	1,562	93,328			
21	,378	1,455	94,783			
22	,343	1,319	96,102			
23	,316	1,217	97,319			
24	,282	1,085	98,403			
25	,223	,856	99,260			
26	,192	,740	100,000			

Şekil 2. Çizgi Grafiği

Şekil 2 incelendiğinde 1 ve 2. noktalar arasında dik bir eğimin olduğu, sonrasında ise bu eğimin azalarak yatay bir şekil aldığı görülmektedir. Yani ikinci noktadan sonra her bir bileşenin toplam varyansa yaptığı katkı hem küçük hem de birbirine yakın değerdedir (Lord, 1980).

Hem açıklanan toplam varyans değerleri hem de çizgi grafiği değerlerinden hareketle ölçeğin tek faktörlü bir yapıda olduğuna karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2007; Çokluk vd., 2012: 221; DeVellis, 2003; Dinçer ve Doğanay, 2016; Doğanay ve Sarı, 2012; Kalaycı, 2009). Bu karardan sonra analiz işlemi tek faktörlü olacak şekilde yeniden yapılarak Tablo 7'daki Component Matrix'e (Bileşenler Matrisi) ulaşılmıştır.

Tabloya bakıldığında maddelerin yük değerlerinin 0.44 ile 0.70 arasında değiştiği görülmektedir. Bu analizde faktör sayısı bir olarak kabul edildiği yani ölçeğin tek boyutlu olmasına karar verildiği için maddeler arasında binişlikliğe bakılmamıştır. Fakat bir maddenin alabileceği en düşük yük değeri olarak 0.32 kabul edilmiştir. En düşük yük değerine sahip olan 53. maddenin yük değeri $0.44 > 0.32$ olduğundan herhangi bir madde elemesi yapılmamıştır (Çokluk vd., 2012: 223).

Tablo 7. Bileşenler Matrisi (Component Matrix)

Madde no	Bileşen
	1
2	,557
6	,659
7	,640
9	,587
10	,657
15	,572
17	,597
18	,729
19	,578
21	,652
22	,613
24	,599
26	,588
28	,682
29	,728
30	,730
31	,642
33	,564
34	,603
37	,696
38	,584
40	,632
42	,522
45	,622
46	,617
53	,440

Analize dâhil edilen ölçek maddelerinin tamamının kabul düzeyini (0.32) karşılamasına rağmen tek faktörlü bir yapı olarak kabul edilen ölçeğin toplam varyansı ne kadar açıkladığına yeniden bakılmıştır (Tablo 8).

Tablo 8. Açıklanan Toplam Varyans

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
dimension0	1	10,067	38,718	10,067	38,718	38,718
	2	1,345	5,172			
	3	1,267	4,875			
	4	1,050	4,038			
	5	1,006	3,870			

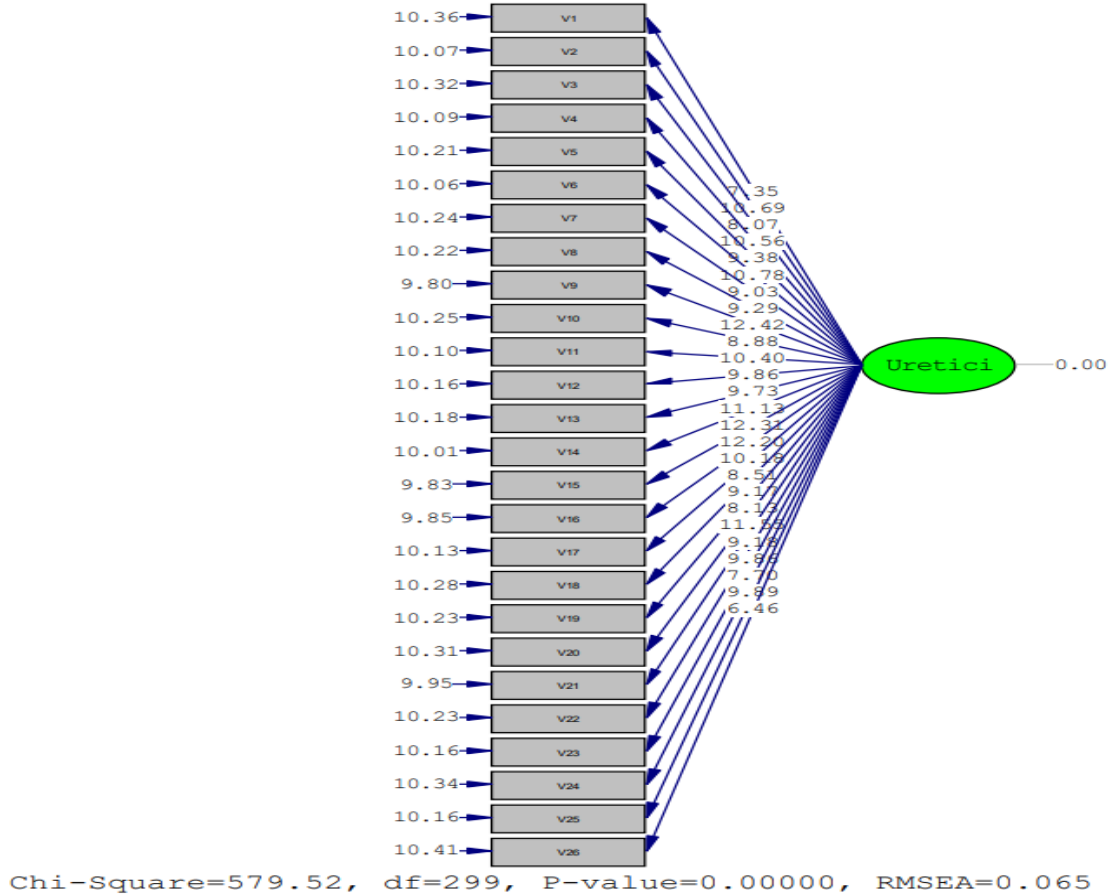
Sosyal bilimlerde ölçek geliştirme çalışmalarında tek faktörlü desenlerde açıklanan varyansın %30 ve üzeri olması yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2007, Çokluk vd., 2012, Tavşancıl 2005). Bu analizde açıklanan varyansın 38.71 olduğu görülmektedir. Tek faktörlü bir yapıya sahip olan ölçeğin açıklanan varyansının toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu söylenebilir.

3.2. Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Doğrulamalı Faktör Analizi İşlem ve Bulguları

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan yapısal eşitlik modellerinden biridir. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucuyla oluşan faktör yapıları içerisinde gözlemlenen ya da gözlemlenemeyen fakat kuramsal olarak var olduğu düşünülen örtük yapıların ortaya çıkarılmasında kullanılır. DFA'nın, AFA sonucu ortaya çıkan faktör yapısını doğrulamak için kullanıldığı da söylenebilir.

AFA'da ölçek maddeleri 2, 6, 7, 9 ..., 53 şeklinde sıralanmışken DFA'da bu sıralama yeniden isimlendirilerek V1, V2, V3, V4 ..., V26 olacak şekilde sıralanmıştır.

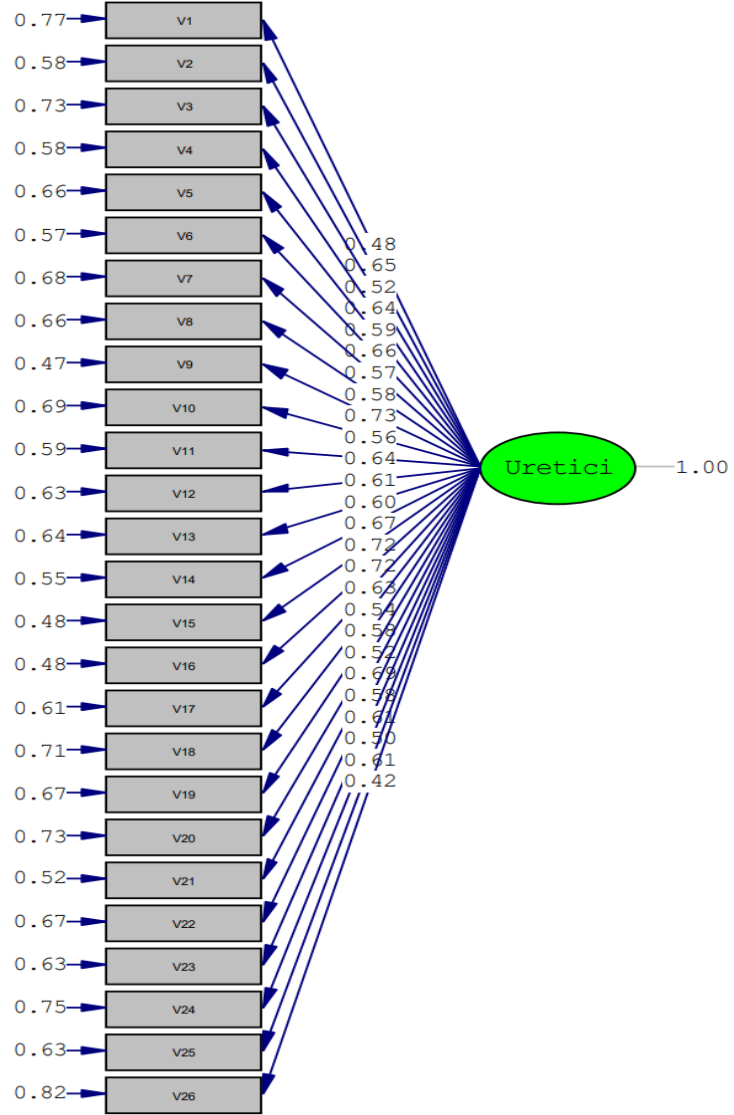
Çıktı dosyasında öncelikle, gözlenen değişkenlerin t değerlerinin anlamlılık düzeyleri kontrol edilmiştir. Şekil 3'te ölçek maddelerinin t değerleri görülmektedir.

Şekil 3. Değişkenlerin T Değerleri

Şekil 3'te değişkenlerin t değerleri sağ tarafta hemen okların üzerinde gösterilmiştir. “T değerinin 1,96'yı aşması durumunda 0.05 düzeyinde, 2,56'yı aşması durumunda ise 0.01 düzeyinde manidarlıktan söz edilebilir” (Çokluk vd., 2012). Şekil 3'e bakıldığında ölçekteki tüm değişkenlerin 0.01 düzeyinde manidarlığa sahip oldukları görülmektedir.

Çıktı dosyasında ikinci olarak, gözlenen değişkenlerin standardize edilmiş değerleri incelenmiştir. Değişkenlere ait standardize edilmiş değerler Şekil 4'te gösterilmiştir. “Doğrulamalı faktör analizinde her bir maddeye ait standardize edilmiş değer 1.00 ve üstü olmaması gerekmektedir” (Cole, 1987; Kayrı, 2009; Sümer, 2000).

Chi-Square=579.52, df=299, P-value=0.00000, RMSEA=0.065

Şekil 4. Değişkenlerin Hata Varyansları

Standardize edilmiş değerler, bu modelde incelendiğinde değerlerin 0.47 – 0.82 arasında değiştiği ve 1.00 değerinin üzerine çıkmadığı görülmüştür. Ayrıca modelde, gözlenen değişkenler arasındaki korelasyonun da uygun seviyede değer aldığı belirlenmiştir (Dinçer ve Doğanay, 2016). Analize dâhil edilen tüm değişkenlerin t değerleri 0.01 düzeyinde manidar oldukları için Şekil 4'te görülen hata varyanslarının kabul edilebilir bir düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Eğer değişkenlerden herhangi biri manidar düzeyde olmasaydı hata varyansı da yüksek bir değer alacaktı (Çokluk vd., 2012).

Çıktı dosyasında üçüncü olarak, DFA sonucunda ulaşılan modele yönelik uyum değerlerine bakılmıştır. Modele dair uyum değerleri Tablo 9’da sunulmuştur:

Tablo 9. Ölçeğin Uyum Değerleri

İndeksler	χ^2/sd	GFI	CFI	AGFI	NFI	NNFI	RMSEA	SRMR	<i>p</i>
Ölçümler	1,93	0.83	0.97	0.80	0.94	0.97	0.06	0.05	0.00

Model uyumunda ilk olarak χ^2/Sd değeri kontrol edilmiştir. χ^2/Sd değerinin küçük olması uyumun iyi olduğunu göstermektedir (Şencan, 2005). “Bu oranın 5’in altında olması orta düzeyde bir uyumu, 3’ün altında olması ise mükemmel bir uyumu göstermektedir” (Kline, 2015). Tablo 8’de görüldüğü üzere DFA sonucunda χ^2/Sd (ki kare/ serbestlik derecesi) değeri 1.93 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu değerin 3’ün altında olması mükemmel bir uyuma işaret etmektedir.

“RMSEA (Yaklaşık hataların ortalama karekökü) merkezî bir yeri bulunmayan χ^2 dağılımında, popülasyon kovaryanslarını kestirmek için kullanılan bir değerdir. 0 ile 1 arasında değer alan bu indeksin 0’a yaklaşması uyum mükemmelliğini göstermektedir” (Tabachnick ve Fidell, 2007). RMSEA değerinin “0.08’den küçük olması iyi bir uyumu gösterirken; 0.05’e eşit olması veya 0.05’ten küçük olması mükemmel bir uyumu göstermektedir” (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Tablo 9 incelendiğinde RMSEA değerinin 0.06 olarak hesaplandığı ve bu değerin iyi uyuma işaret ettiği anlaşılmaktadır.

Uyum indekslerinden GFI’nın 0.83, AGFI’nın ise 0.80 olduğu görülmektedir. “GFI ve AGFI değerlerinin 0.90’nın altında değer almaları zayıf uyuma işaret etmektedir” (Hoper, Caughlan ve Mullen, 2008). SRMR değerinin 0.05 olduğu görülmektedir. SRMR değerinin “0.08’in altında olması iyi uyuma işaret etmektedir” (Brown, 2006). NFI’nın ise 0.94 olduğu görülmektedir. “NFI’nın .90’ın üzerinde 0.95’in ise altında bir değer alması iyi uyuma karşılık gelmektedir” (Tabachnick ve Fidell, 2007). Tablo 9’e bakıldığında CFI ve NNFI değerlerinin 0.97 olduğu anlaşılmaktadır. “Bu değerlerin 0.95’in üzerinde olması mükemmel uyuma işaret etmektedir” (Sümer, 2000).

3.3. Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Taslak ölçekte yer alan 26 maddenin iç tutarlılık analizi yapılarak ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alfa Katsayısı, Likert ölçekleri söz konusu olduğunda güvenilirliği bildirmek için en yaygın kullanılan katsayıdır. Cronbach Alpha seviyeleri; Mükemmel güvenilirlik (0.90 ve üstü), yüksek güvenilirlik (0.70- 0.90), orta düzeyde güvenilirlik (0.50-0.70) ve düşük güvenilirlik (0.50 ve altı) olmak üzere sınıflandırılabilir (Bonett ve Wright, 2015). Ölçekte yer alan 26 maddenin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Cronbach Alpha sonucu 0,93 olarak tespit edilmiştir. Buna göre ölçek, mükemmel güvenilirlik derecesine sahiptir. Baykul’a (1979) göre Cronbach Alpha katsayısının mükemmel güvenilirlik düzeyine sahip olması, sadece ölçeğin güvenilir olmasına değil; aynı zamanda yapı geçerliliğine de işaret etmektedir.

İç tutarlılık analizi, “ölçek maddelerinden alınan puan ile bütün test puanı arasındaki ilişkinin incelenmesine dayanan tutarlılık hesaplama yöntemidir” (Tezbaşaran, 1996: 39). Bu analizde, hesaplanan madde-toplam puan korelasyon katsayısının pozitif olması beklenir. Bu ölçeğe ilişkin madde-toplam korelasyon katsayısı olan 0.20 değeri ölçüt alınmış ve bu değerlerden daha düşük bir değer alan maddenin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde 26 maddenin madde-toplam korelasyon katsayılarının 0.41-0.68 arasında değiştiği görülmektedir. Tablo 10’a göre taslak ölçekteki tüm maddelerin kabul düzeyinin üzerinde bir değer aldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla iç tutarlılık analizinde herhangi bir madde elemesine gidilmemiştir.

Tablo 10. Madde-Toplam Puan Korelasyonuna Dayalı Madde Analizi (İç Tutarlılık Analizi)

Cronbach's Alpha ,935				
Madde no	Madde ortalaması	Madde standart sapması	Madde toplam korelasyonu	Madde silme güvenirlik katsayısı
2	3,56	1,191	,524	,933
6	3,43	1,134	,632	,932
7	3,76	1,202	,503	,934
9	3,57	1,160	,603	,932
10	3,50	1,188	,548	,933
15	3,30	1,124	,611	,932
17	3,39	1,187	,534	,933
18	3,51	1,237	,556	,933
19	3,58	1,056	,689	,931
21	3,05	1,234	,535	,933
22	3,40	1,087	,611	,932
24	3,54	1,058	,574	,933
26	3,20	1,250	,562	,933
28	3,60	1,137	,645	,932
29	3,57	1,156	,688	,931
30	3,36	1,221	,679	,931
31	3,60	1,201	,601	,932
33	3,53	1,145	,530	,933
34	3,48	1,132	,565	,933
37	3,46	1,204	,663	,931
38	3,00	1,267	,544	,933
40	3,55	1,127	,594	,932
42	3,98	1,151	,479	,934
45	3,32	1,136	,571	,933
46	3,28	1,142	,582	,933
53	3,64	1,217	,413	,935

4. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmanın temel amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin üretici dil becerilerine ilişkin öz yeterlilik algılarını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirmektir. Konu ile ilgili ayrıntılı bir alan yazını taramasından sonra ölçekte kullanılabilecek maddelerden bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçeğin yüzey geçerliğinin sağlanması için yabancılara Türkçe öğretimi ve ölçme-değerlendirme alanlarında uzman ikiyeşer öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Ayrıca ölçek maddelerinin kapsam geçerliğinin belirlenmesi için ise yabancılara Türkçe öğreten ve mesleğinde en az iki yıllık tecrübesi bulunan on öğretici ve psikoloji alanından iki uzmanın görüşleri alınmıştır. Öğreticiler, hangi maddelerin benzer anlam taşıdığı ya da tam olarak anlaşılamadığı ile hangi maddelerin amaca uygun olduğu konusunda görüşlerini belirtmişlerdir. Elde edilen bilgiler sonucunda ölçek Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen 224 öğrenciye uygulanmış ve ardından istatistiksel analizlere geçilmiştir. Elde edilen verilerden ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Geliştirilen ölçek, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yetişkinlerin üretici dil becerilerine ilişkin öz yeterlilik algılarını ölçmek için uygundur.
- Geliştirilen ölçeğe, “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Üretici Dil Becerilerine İlişkin Yeterlilik Algıları Ölçeği” adı verilmiştir.
- Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği ölçütü ve Bartlett testi sonuçlarına göre, geliştirilen ölçek, faktör analizine uygun ve örneklem açısından da yeterlidir. Diğer bir deyişle faktör analizi için gerekli olan ön koşullar sağlanmıştır.
- Açımlayıcı faktör analizi sonucunda beş faktörlü bir ölçek elde edilmiş olsa da bunların toplam varyansa yaptıkları katkının %56.67 olması nedeniyle öz değer grafiği de dikkate alınarak ölçeğin tek faktörlü bir yapıda değerlendirilmesi gerektiği belirlenmiştir.
- Ölçeğin yapısı, χ^2/sd oranına göre mükemmel bir uyum göstermiştir.

- Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda diğer uyum indekslerinin (RMSEA= .06, GFI=.83, NNFI=.97, IFI=.97 ve RMR= .070) kabul edilebilir uyumu gösterdiği tespit edilmiştir.
- Ölçekte yer alan maddeler ile maddelerin ölçmek istediği yapılar arasındaki standartlaştırılmış faktör yükleri t sınamasına göre anlamlı bulunmuştur.
- Ölçeğin güvenirlik analizi için yapılan Cronbach Alfa değeri 0.93 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ölçeğin iç tutarlılık değerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.
- Madde toplam korelasyonu sonucunda elde edilen değerlere göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin üretici dil becerilerine ilişkin öz yeterlilik algıları ölçeğindeki düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerinin 0.41-0.68 arasında değiştiği görülmüş ve iç tutarlılık analizinde herhangi bir madde elemesine gidilmemiştir.

Kaynaklar

- Aysever, L. (2001). Bir şey anlat(maya çalış)mak H. Paul Grice'a eleştirel bir bakış. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 135-157.
- Aytan, N. ve Tunçel, H. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 50-62.
- Baykul, Y. (1979). *Örtük özellikler ve klasik test kuramları üzerine bir karşılaştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Bonett, D. G., and Wright, T. A. (2015). Cronbach's alpha reliability: Interval estimation, hypothesis testing, and sample size planning. *Journal of Organizational Behavior*, 36(1), 3-15.
- Büyükkiz, K. K. (2012). *Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen yabancılar için yazma becerisi öz yeterlilik ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamalarda Eğitim Yönetimi*, (32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Byrne, B. M. (1998). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS and SIMPLIS: Basic concepts, applications, and programmings*. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Child, D. (2006). *The essentials of factor analysis*. Continuum, London.
- Chomsky, N. (2011). *Dil ve zihin* (3. Baskı). Çeviren: Ahmet Kocaman. Ankara: Bilgesu Yayınları.
- Creswell, J. ve Plano Clark, V.L. (2011). *Designing and conducting mixed method research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (Çev. Ed: M. Sözbilir). Ankara: Pegem Akademi.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development: theory and application*. California: Sage Publications.
- Diñer, S. ve Doğanay, A. (2016). Bilgisayar destekli öğretimi değerlendirme ölçeği uyarlama çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 45-62.
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2012). Düşünme dostu sınıf ölçeği (DDSÖ) geliştirme çalışması. *İlköğretim Online*, 11(1), 214-229.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (4th ed.). Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karacan, E. (2000). Bebeklerde ve çocuklarda dil gelişimi. *Klinik Psikiyatri*, 3, 263-268.
- Karatay, H. & Dilekçi, A. (2019). Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. *Millî Eğitim*, 48(1) Özel Sayı, 685-716.
- Keser, S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesinde karşılaşılan güçlükler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York City: Guilford Publications.
- Kula, O. B. (2012). *Dil felsefesi edebiyat kuramı – I*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Lord, F. M. (1980). *Applications of item response theory to practical testing problems*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Melanlıoğlu, D. ve Demir, T. (2013). Türkçe öğrenen yabancılar için konuşma kaygısı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 389-

404.

- Nakip, M.(2013). *Pazarlamada araştırma teknikleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Oymak, R. (2013). Türkçe eğitiminde dil üretimine dayalı sözcük üretimi becerisi eğitimi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 197-205.
- Özkan, M. (2010). *İnsan, iletişim ve dil* (3. Baskı). İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Pallant, J. (2016). *SPSS kullanma kılavuzu: SPSS ile adım adım veri analizi*. (S. Balcı ve B. Ahi, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sallabaş, M. E. (2013). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için konuşma öz yeterlik ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 261-270.
- Sevim, O. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye yönelik motivasyon: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 0 (65), 567-586. DOI: 10.14222/Turkiyat4170
- Sümer, N. (2000). *Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar*. Türk Psikoloji Yazıları, 3(6), 49-74.
- Şen, Ü. ve Boylu, E. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1122-1132.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th Edition). Boston: MA: Pearson.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.
- Varışoğlu, B. (2019). Gençlerin dil kullanımıyla ilgili sorun odaklı çalışmaların sonuçları üzerine bir değerlendirme. (s.682- 689), *II. Uluslararası Eğitimde ve Kültürde Akademik Çalışmalar Sempozyumu Tam Metin Kitabı*, Ankara: Vize Akademik.
- Varışoğlu, B. & Sevim, O. (2022). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için alıcı dil becerisi öz yeterlilik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (28), 72-92. DOI: 10.29000/rumelide.1132515
- Yorgancı, O. K. & Baş, B. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için B1 düzeyi yazma becerisi dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 9(1), 67-80. <https://doi.org/10.35233/oyea.934684>.
- Yorgancı, O. K. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde podcast (sesli yayın) kullanımının üretici dil becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yurdagül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerlik indeksinin kullanımı. 14. Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
 - ☒ Bu çalışmanın yazar/yazarları, Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu'nun 01.10.2020 tarihli ve 07 numaralı kararı ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.
 2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
 3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
 4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-